

Het pestprotocol

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Wat is pesten?

3. Beleid

4. Verantwoordelijkheden

Bijlage I Mogelijke signalen

Bijlage II Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Bijlage III Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

1 Inleiding

In dit document is beschreven op welke wijze binnen het Zuyderzee Lyceum wordt omgegaan met pestgedrag. Onder pesten verstaan we regelmatig en systematisch bedreigen en intimideren.

Eenzijds wordt er in dit document ingegaan op het fenomeen pesten, anderzijds bevat het een beschrijving van de aanpak.

Dit document is erop gericht om een ieder die betrokken is bij het onderwijs op het Zuyderzee Lyceum op de hoogte te brengen van alles wat het Zuyderzee Lyceum wil doen bij het constateren van pestgedrag. We proberen hiermee om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te creëren.

2 Wat is pesten?

Binnen het Zuyderzee Lyceum vinden we pesten onacceptabel. Pesten vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd. Volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een groep waar gepest wordt, kan iedereen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er grip op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Binnen het Zuyderzee Lyceum vinden we dat docenten en onderwijsondersteunend personeel een taak hebben om samen met ouders en leerlingen pesten tegen te gaan.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hiervoor hulp kunnen vragen. Personeel dient oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Pesten is niks nieuws. Maar anders dan vijftig jaar geleden, stopt pesten niet meer op het schoolplein of bij de voordeur. Als je pech hebt, gaat het getreiter vierentwintig uur per dag door, tot in je eigen huis.

Vaak zijn pesters klasgenoten van het slachtoffer en sinds de komst van internet loopt het pesten in de fysieke en de virtuele wereld naadloos in elkaar over. Het is daarom van groot belang dat ouders en leerkrachten zich verdiepen in de online wereld van kinderen. Want wat zich buiten schooltijd en online afpeelt, is de volgende dag voelbaar in de klas.

Bron: Mijn kind online special

Hoe wordt er gepest?

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken
Digitaal pesten:	gemene briefjes, mailtjes, app-jes schrijven emailbommen ongevraagd verspreiden van foto's en filmpjes privacy schending treiteren op social media
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achtervolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken/laptop banden lek prikken, fiets beschadigen
Afpersing:	dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben.

Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan alleen nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.

De pester

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag.

Pesters hebben vaak meelopers, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie.
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau).
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid).

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of geen hulp inschakelen.

3 Beleid

De vijfsporenaanpak

Binnen het Zuyderzee Lyceum wordt gewerkt met de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat al het personeel voldoende informatie heeft over pesten en het aanpakken van pesten.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp door de mentor, zorgcoördinator of afdelingsleider.

Het bieden van steun aan de pester

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Het aanbieden van hulp door de mentor, zorgcoördinator of afdelingsleider.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Het bieden van steun aan de ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen. De school werkt samen met de ouders/verzorgers om het pesten aan te pakken.

De school geeft adviezen aan de ouders/verzorgers in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

De school verwijst de ouders/verzorgers zo nodig naar deskundige hulpverleners.

Melden van pesten

Het uitgangspunt binnen het Zuyderzee Lyceum is dat het pestgedrag zo snel mogelijk binnen de school wordt aangepakt. Dit betekent dat een ieder binnen het Zuyderzee Lyceum verantwoordelijk is om op een goede en respectvolle manier met elkaar om te gaan en een veilig pedagogisch en didactisch klimaat te creëren en te handhaven.

Gesignaleerde problemen worden zo veel mogelijk opgepakt door de mentor. De mentor is dan ook de eerste bij wie het pestgedrag gemeld kan worden.

Pestgedrag (inclusief gemaakte afspraken met de gepeste en pester en/of ouders/verzorgers) wordt geregistreerd in Magister.

Ook is het mogelijk om contact op te nemen met de zorgcoördinator van de locatie. De zorgcoördinator kan de leerling en ouders/verzorgers adviseren en informeren over de stappen die ondernomen kunnen worden in het bespreekbaar maken van het probleem of begeleiden naar externe hulpinstanties.

Wanneer er zeer ernstige klachten zijn op het gebied van seksuele intimidatie, seksueel misbruik, lichamelijk geweld, grove pesterijen, extremisme en radicalisering, kunnen deze ook worden voorgelegd aan de vertrouwensinspecteur bij de Inspectie van het Onderwijs. Deze zal adviseren en informeren en kan zo nodig ook begeleiden in het traject van het indienen van een formele klacht of het doen van aangifte.

De vertrouwensinspecteur is tijdens kantooruren bereikbaar op 0900-1113111 (lokaal tarief).

Uiterste consequenties bij pestgedrag

Het uitgangspunt op het Zuyderzee Lyceum is om pestgedrag zo veel mogelijk te voorkomen. Wanneer uiteindelijk blijkt dat het pestgedrag niet stopt ondanks de inspanningen die door de school zijn gedaan, kan de school besluiten om een leerling van school te verwijderen op grond van het *protocol schorsing en verwijdering*.

4 Verantwoordelijkheden

Binnen het Zuyderzee Lyceum vinden we dat iedereen zijn of haar eigen verantwoordelijkheid heeft om een veilige sfeer te creëren in en rond de school. Deze verantwoordelijkheid wordt verwacht van het personeel, maar ook van de leerlingen en hun ouders/verzorgers.

De algemene verantwoordelijkheden zijn hieronder beschreven.

Rollen	Verantwoordelijkheden ZL Algemeen
Docent	Zorgdragen voor een veilig schoolklimaat. Signaleren van pestgedrag. Melden van signalen aan mentor. Incidenten bijhouden in Magister.
Mentor	Zorgdragen voor een veilig schoolklimaat. Signaleren van pestgedrag. Pestgedrag bespreken met gepeste, pester en klas. Gemaakte afspraken noteren in Magister Tijdig informeren van andere docenten en afdelingsleider. Tijdig betrekken van ouders.
Onderwijsondersteunend personeel	Zorgdragen voor een veilig schoolklimaat. Signaleren van pestgedrag. Melden van signalen aan mentor. Incidenten bijhouden in Magister.
Afdelingsleider	Zorgdragen dat medewerkers een veilig schoolklimaat in stand houden. Inzetten van procedure van schorsing en verwijdering wanneer pestgedrag niet stopt.
Zorgcoördinator	Ondersteunende rol naar collega's bij inzetten van interne en externe cursussen zoals "klassen interventie" of doorverwijzingen naar hulpverleners. Incidenten bijhouden, waar nodig melding in Magister
Vertrouwenspersoon	Adviseren en begeleiden van leerlingen en/of ouders/verzorgers in de te volgen procedures bij het bespreekbaar maken en/of aanklaarten van pestgedrag binnen de locatie.

Bijlage I Mogelijke signalen

Het signaleren van pesten blijft lastig, hieronder een lijstje met mogelijke signalen die je zou kunnen zien bij een leerling die gepest wordt. Let op! Dit lijstje is niet toereikend en slechts een indicatie.

Mogelijke signalen:

- Blauwe plekken.
- Spullen die "kapot" gaan.
- Weinig sociale contacten.
- Worden vaak als laatste gekozen.
- Geen zin om naar school te gaan.
- Proberen dicht bij de docent te zijn.
- Angstig en onzeker.
- Bang, neerslachtig en huilerig.
- Verminderde schoolresultaten.
- Overdreven clownesk gedrag.
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen.
- Andere leerlingen kunnen ook signalen geven dat iemand wordt gepest. Ze vertellen bijvoorbeeld dat iemand zit te huilen, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.

Bijlage II Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem?
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er mensen in jou omgeving die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen.

Je kunt hier aandacht aan besteden door onderstaande bespreekbaar te maken.

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn/haar gevoelens en hoe maakt hij/zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Bijlage III Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- *probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is.* Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- *relatiegericht.* Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- *specifiek blijven.* Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- *veranderingsgericht.* Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het *Waarom?* Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Bied zo nodig hulp aan van de zorgcoördinator (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.